

ARBEJDS- FORHOLD FOR KOMPONISTER OG MUSIKERE I DANMARK

HAR TABT MINDST
40 PCT. AF DERES
MUSIKRELATEREDE
INDKOMST I 2020
GRUNDET CORONA

53%

26%

HAVDE MERE END 31 FOR-
SKELLIGE INDTÆGTSGIVENDE
ARBEJDSRELATIONER I 2019

MUSIKERE OG KOMPONISTER I DANMARK
LEVER ET ARBEJDSLIV MED MANGE
SKIFTENDE ARBEJDSRELATIONER, OG
MED USIKRE ØKONOMISKE VILKÅR.

DET GJALDT OGSÅ, INDEN CORONA
HEV TÆPPEP EFTERTRYKKELIGT
VÆK UNDER BRANCHEN.

HVORDAN ER DE BE- SKÆFTI- GET?

Tænketanken Mandag Morgen har, i samarbejde med seks musikorganisationer, undersøgt arbejdsforholdene blandt musikere og komponister. Resultaterne baserer sig på en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse.

For de fleste musikere og komponister er arbejdslivet en sammensat størrelse. De færreste har en traditionel fastansættelse, hvor man møder ind klokken otte og går hjem klokken fire. I stedet er de fleste selvstændige, og arbejdslivet består af mange samtidige beskæftigelser samt et stort antal arbejdsrelationer. Ligeledes er det langt fra alle, der hele tiden beskæftiger sig med musik.

SAMMENSAT ARBEJDSLIV

Et arbejde, der kan dække alle ens økonomiske udgifter, er ikke normen for musikere og komponister. I al fald havde mere end hver anden (53 pct.) mindst to sideløbende beskæftigelser i 2019¹. Det kan f.eks. være, at man kombinerede deltidsarbejde som lønmodtager med at drive en selvstændig virksomhed. Et konkret eksempel herpå er violinist og komponist Peter Due, der både arbejder som freelance musikunderviser og er selvstændig komponist:

“Det handler mest om, at jeg godt kan lide at undervise, men det er også klart, at den faste løn fra undervisningsarbejdet giver mig en økonomisk sikkerhed, som er god at have, hvis det nu ikke går så godt med mit virke som komponist.”

Ifølge Carsten Jørgensen, der er arbejdsmarkedsforsker på FAOS², Københavns Universitet, og beskæftiger sig med kunstnernes arbejdsvilkår, er antallet af folk med flere beskæftigelser meget sigende for branchen: *“Det er et højt tal sammenlignet med resten af befolkningen og siger noget om, at vilkårene i branchen forudsætter, at man skal have flere beskæftigelser for at få økonomien til at hænge sammen.”*

Det sammensatte arbejdsliv kan også ses ved antallet af forskellige indtægtsgivende arbejdsrelationer. Her forstået sådan, at f.eks. en lønmodtager, der har en enkelt arbejdsgiver, kun har én indtægtsgivende arbejdsrelation, mens en selvstændig med tre kunder har tre forskellige indtægtsgivende arbejdsrelationer. I 2019 var det kun 5 pct., der havde én indtægtsgivende arbejdsrelation til gengæld havde omtrent

en ud af fire (26 pct.) mere end 31 forskellige arbejdsrelationer. Se figur 2.

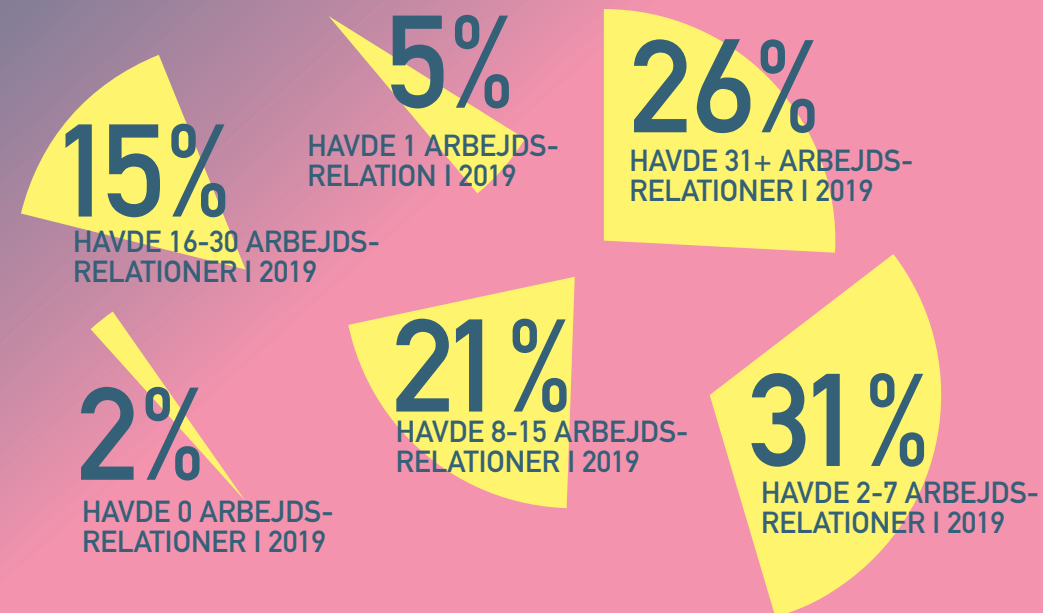
For Rasmus Rex Pedersen, der er adjunkt på Roskilde Universitet og forsker i musikbrancheforhold, så viser dette, hvordan musikere og komponister er afhængige af at have langt flere indtægtsgivende relationer end de fleste andre danskere:

“Antallet af indtægtsgivende arbejdsrelationer er meget anderledes end for det traditionelle arbejdsmarked og er et meget godt udtryk for den kludetæppeøkonomi, som musikere og komponister har. Det siger noget om den usikkerhed, der er forbundet med at være en del af branchen.”

Pernille Bévort, der blandt andet arbejder som saxofonist og komponist, genkender fra både sig selv og andre i branchen, at det er meget almindeligt med mange indtægtsgivende arbejdsrelationer: *“Jeg er jo både musiker og komponist, og jeg har egne ensembler, hvor jeg er booker og bandleder, ligesom jeg har komponistarbejde, udgivelsesprojekter, musicals, undervisning og deltager i en masse løse konstellationer. Jeg har slet ikke tal på, hvor mange forskellige indtægtsgivende arbejdsrelationer jeg har, og det er egentlig ret typisk i den her branche.”*

FIGUR 2 “HVOR MANGE FORSKELLIGE IND- TÆGTSGIVENDE ARBEJDSRELATIONER HAVDE DU I LØBET AF 2019?”

Her skal du dels tænke på antallet af arbejdsgivere som ansat og dels antallet af kunder/bestillere som selvstændig/honorarmodtager.”

Note: N=1.801. Intervallerne 2-4 & 5-7 er lagt sammen til 2-7; 8-10 & 11-15 er samlet i 8-15; og 31-50 & 50+ er lagt sammen til 31+. Procentsatser er afrundet til nærmeste hele tal. Statistisk usikkerhed, max. ± 2 procentpoint.

HVILKEN BETYDNING HAR CORONA HAFT?

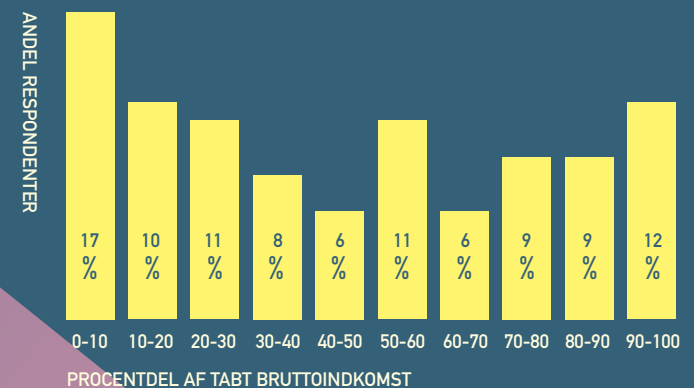
Corona har ramt landets musikere og komponister hårdt, og mange har haft meget svært ved at få det til at løbe rundt, når koncertaflysningerne og andet er væltet ind over dem. Et stort flertal føler ikke, at regeringen er trådt til med den nødvendige hjælp til branchen, og den økonomiske usikkerhed betyder, at mere end hver tiende overvejer at forlade branchen.

ØKONOMIEN ER ØDELAGT

Corona har ramt branchen hårdt, og for mange musikere og komponister er næsten hele det økonomiske fundament smuldret bort. Mere end halvdelen (53 pct.) angiver i midten af efteråret, at de har et forventet tab i deres musikrelaterede bruttoindkomst på minimum 40 pct. som følge af corona. Det gennemsnitlige tab er 44 pct. Se figur 3.

FIGUR 3 "HVOR STOR EN PROCENTDEL AF DIN FORVENTEDE MUSIKRELATEREDE BRUTTOINDKOMST VURDERER DU AT HAVE TABT SIDEN LANDETS NEDLUKNING D. 11. MARTS TIL OG MED I DAG?"

Her bedes du se bort fra eventuel kompensation f.eks. i form af hjælpepakker og arbejdsløshedsunderstøttelse."

Note: N=1.414. Spørgsmålet er besvaret mellem d. 21. september og 12. oktober 2020. Procentsatser er afrundet til nærmeste hele tal. Statistisk usikkerhed, max. ± 2 procentpoint

Der er således tale om et markant tab i den musikrelaterede bruttoindkomst til et niveau langt under det sædvanlige. For Trine Bille, der er professor i kulturøkonomi på CBS, er musikere og komponister særligt udsatte under corona: *“Meget af det, som har været nedlukket, har været der, hvor musikerne og komponisterne normalt tjener deres penge. Det gælder f.eks. koncerter og festivaler. Samtidigt er rigtig mange selvstændige, og derfor er man mere udsat over for den slags store udsving. For hvis der ikke er opgaver, så er der ikke nogen løn.”*

Pernille Bévort, der er saxofonist og komponist, har oplevet konsekvenserne på egen krop:

“Alt er lukket ned. Jeg har ikke fået én krone for de aflyste koncerter og ser på en kalender for 2021, der er hvid og blank.”

MERE END HVER 10. OVERVEJER EXIT

Selvom corona ikke har haft signifikant betydning for musikere og komponisters glæde ved deres arbejde³, så overvejer 12 pct. at forlade musikbranchen. Se figur 4.

En af dem, der overvejer at forlade branchen, er komponist Line Tjørnhøj:

“Jeg overvejer hele tiden, om jeg kan fortsætte. Det er meget svært at få det til at hænge sammen økonomisk, og det handler meget om konstant at hoppe fra tue til tue. På den måde er det hele ret usikkert, og jeg er meget desillusioneret.”

Line Tjørnhøj er ikke ene om at have det på denne måde. Usikkerhed og manglende økonomi er de to bevæggrunde, der fremgår hyppigst, når der læses på tværs af musikerne og komponisternes overvejelser om branche-exit⁴.

Forsker i musikbrancheforhold, Rasmus Rex Pedersen, er heller ikke overrasket over det store antal, der overvejer at forlade branchen: *“Jeg er ikke overrasket over, at så mange overvejer at forlade branchen. Det er et udtryk for en udfordring, som musikere og komponister hele tiden står over for, som er: Hvor længe kan jeg tillade mig at udforske noget, som ikke er så økonomisk bæredygtigt. Corona har accelereret den bevægelse, der generelt er i musikbranchen, hvor der er folk, der jævnligt flyder ud af branchen, fordi de ikke kan få økonomien til at hænge sammen.”*

OVERSET AF REGERINGEN

Generelt vurderer musikere og komponister, at regeringen har været til god til at beskytte den danske økonomi under corona. Mere end tre ud af fem (63 pct.) mener, at regeringen har gjort meget for at hjælpe økonomien generelt.

Når fokus vendes mod regeringens beskyttelse af musikbranchen, får piben dog en anden lyd. Blot 8 pct. mener, at regeringen har gjort meget for at beskytte deres branche. Se figur 4.

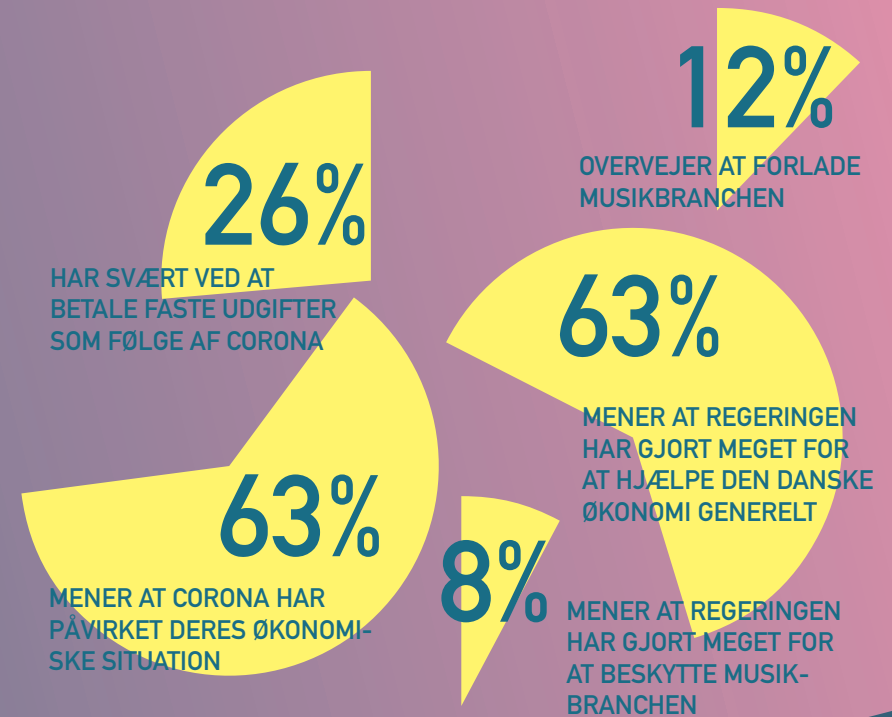
Oplevelsen af, at branchen er blevet overset, deles af Birk Storm, der blandt andet arbejder som producer og trommeslager: *"Der er behov for en mere professionel opfattelse af musikbranchen – man skal fra politisk hold anse musikere som professionelle og ikke som amatører, der laller rundt. Kunst og kultur er med til at holde folk i gang under krisen."*

Rasmus Rex Pedersen peger på den sammensatte økonomi som et benspænd for musikere og komponister: *"Der er helt sikkert noget om, at man fra regeringens side har grebet det uhensigtsmæssigt an i forhold til at beskytte på tværs af brancher. Det, der er en udfordring for musikere, er kludetæppeøkonomien. Det gør det svært at blive grebet af sikkerhedsnettet. Musikere og komponisterne har helt sikkert været ramt, men om det er ond vilje fra politikernes side – det ved jeg ikke."*

Han peger ligeledes på et område, hvor branchen selv kan gøre noget:

"Andre brancher har været bedre til at tale med én stemme, også i politisk sammenhæng. Det kunne musikbranchen godt tage ved lære af."

FIGUR 4
"HVOR ENIG ELLER UENIG ER DU I FØLGENDE UDSAGN OM BETYDNINGEN AF CORONA FOR DIN SITUATION I DAG?"

Note: N=1.416. Andel der er enig eller meget enig i udsagnene. Spørgsmålet er stillet mellem d. 21. september og 12. oktober 2020. Procentsatser er afrundet til nærmeste hele tal. Statistisk usikkerhed, max. ± 3 procentpoint.

OM ORGANISATIONERNE BAG

DANSKE JAZZ-, BEAT- OG FOLKEMUSIK AUTORER (DJBFA):

Er den største forening for komponister, sangskrivere, tekstforfattere og producere i Danmark. DJBFA's hovedformål er at sikre de bedste betingelser for, at der skabes ny og spændende musik.

DANSK KOMPONISTFORENING (DKF):

Arbejder for bedre arbejdsforhold for komponister og lydkunsterne, der benytter lyd og musik som kunstnerisk medium, og i øvrigt for at synliggøre kunstmusikkens samfundsmæssige værdi.

DANSK ARTIST FORBUND (DAF):

Er en fagforening for artister, solister og underholdere, der arbejder professionelt i musik, scenekunst og underholdningsbranchen.

DANSKE POPULÆR AUTORER (DPA):

Er en interesseorganisation, der arbejder for de bedste erhvervsrammer for sangskrivere og producere, der arbejder med musik rettet til markedet.

DANSK MUSIKER FORBUND (DMF):

Er Danmarks største fagforening for musikere, som arbejder for at forbedre medlemmernes arbejdsvilkår og rettigheder. DMF dækker alle genrer og alle former for tilknytning til arbejdsmarkedet.

MUSIKFORLÆGGERNE:

Er brancheorganisation for de professionelle musikforlag i Danmark, og arbejder for at udbrede kendskabet til branchen, forbedre dens vilkår, dygtiggøre medlemmerne og varetage musikforlagenes politiske interesser.

OM ANALYSEN

“Arbejdsforhold for komponister og musikere i Danmark” afdækker danske musikere og komponisters arbejdsforhold – både før og efter spredningen af corona – og er gennemført af **Tænketanken Mandag Morgen** for ovenstående organisationer.

Undersøgelsens dataindsamling er foregået i perioden 21. september 2020 til 12. oktober 2020. Spørgeskemaet er blevet udsendt til 8.396 personer med medlemskab i mindst én af ovenstående musiker- og komponistforeninger⁵. Disse personer anses for værende vores population.

Af disse har 1.891 besvaret mindst et spørgsmål, hvilket giver en svarprocent på 23 pct. Af de 1.891 har 1.414 personer gennemført de spørgsmål, som bruges i analysen, hvilket giver en gennemførselsprocent på 75 pct.

Respondentgruppen matcher populationen hvad angår køn og bopæl, men de yngste (19-30) år er en smule underrepræsenterede i undersøgelsen⁶. I forhold til fordelingen på medlemskab i de enkelte foreninger, så er der mindre overrepræsentation af medlemmer af DAF, DJBFA og DKF, mens medlemmer af DMF og DPA er en smule underrepræsenteret.

På baggrund af ovenstående vurderes repræsentativiteten at være fornuftig, til trods for en svarprocent til den lave side. Analysen baserer sig på simple frekvenstabeller og bivariate krydstabeller. Vi har benyttet et signifikansniveau på 0,05 og har under hver enkelt figur angivet den statistiske usikkerhed.

NOTER

- ¹ Tænketanken Mandag Morgen 2020, musiker- og komponistanalysen, Sideløbende arbejde, N=1.643
- ² Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier
- ³ Tænketanken Mandag Morgen 2020, musiker- og komponistanalysen, Tilfredshed post-corona, N=1405
- ⁴ Tænketanken Mandag Morgen 2020, musiker- og komponistanalysen, Overvejelser om branche-exit, N=174
- ⁵ Det dækker over personer med medlemskab i mindst en af følgende foreninger: DJBFA, DKF, DAF, DPA og DMF
- ⁶ Alderssammenligningen er foretaget uden medlemmer af DPA grundet mangelfulde populationsdata. Vi har dog ikke grund til at tro, at medlemmer af DPA ændrer mærkbart ved repræsentativiteten ift. alder.